

Олександр КОВАЛЬЧУК

здобувач вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник: **Чикуркова А. Д.**,

д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
ЗВО «ПДУ»,
м. Кам'янець-Подільський

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Концепт сучасної державної політики у сфері управління соціальними ризиками вимагає від державної влади таких управлінських заходів, що враховують особливості соціальних ризиків, тому в контексті цього дослідження доцільним є розгляд методів управління ризиком, що подані нижче, з погляду державного управління:

1. Запобігання ризику – нівелювання соціального ризику шляхом збереження трудового доходу при настанні дії соціальних ризиків. Цей напрям характерний для держав, що мають сталі економічні показники. Кожному громадянину гарантовано високий рівень добробуту, а в разі виникнення соціальних ризиків можливе покриття будь-яких матеріальних збитків від настання несприятливих умов за рахунок соціального страхування.

2. Ігнорування ризику – відмова державних органів влади від будь-яких дій щодо підтримки громадян своєї країни в разі виникнення соціального ризику. Такий підхід властивий країнам раннього періоду цивілізації. Наразі такого підходу не дотримується жодна із сучасних країн світу.

3. Поглинання ризику, що передбачає покриття соціальних ризиків: держава гарантує громадянам забезпечення базових потреб існування, що потрібно класифікувати як державне соціальне забезпечення на рівні мінімальних соціальних гарантій. У цьому підході немає еквівалентності між суб'єктом та об'єктом соціальної допомоги.

4. Розподіл ризику, що ґрунтується на використанні механізму соціального страхування, що формує за рахунок грошових внесків цільові соціальні страхові фонди на державному та приватному рівнях. Ця система передбачає страхування фінансових відносин між суб'єктом та об'єктом державної політики в контексті надання / отримання соціальної допомоги [3, с. 58].

Висвітлюючи описані методи управління соціальними ризиками з боку держави, автор зауважує, що перші два є непрямими згідно з принципами державного управління соціальними процесами в суспільстві, тоді як третій та четвертий – прямі методи підтримки населення, що мають на меті здійснення певних соціальних заходів як частини системи соціального захисту населення. Управління ризиками згідно з теорією ризик-менеджменту в цьому випадку здійснюється відповідно до ступеня дієвості управлінських рішень. Адаптуючи вищезазначені надбання ризик-менеджменту до специфіки соціальної системи, а саме сфери управління соціальними ризиками, методи управління було трансформовано. Так, метод локалізації ризиків надає змогу впровадити чіткий контроль за вузькими ділянками діяльності об'єкта управління [2], щоб забезпечити часткову мінімізацію певного соціального ризику на окремих територіях (регіонах). Використання цього методу звужує поле діяльності механізмів управління соціальними ризиками, що не дозволяє вирішити проблему нівелювання соціальних ризиків у повному спектрі і може призвести до поглиблення нерівності регіонів [1].

Хоча в умовах сучасної політики децентралізації локалізація може виявитися дієвою як метод управління соціальними ризиками на регіональному рівні. При використанні методу ухилення від ризиків суб'єкт управління проводить заходи з мінімізації тільки традиційних ризиків, не враховуючи трансформаційних змін у суспільстві, або відмовляється від будь-яких рішень, а також від будь-яких інновацій, що можуть призвести до настання ризику. Застосування цього методу призведе до поширення й поглиблення нових соціальних ризиків, що негативно вплине на рівень добробуту населення. Звернення до методу збереження ризиків викликає ситуацію, коли суб'єкт

управління залишає за собою відповідальність за наслідки впливу соціальних ризиків [4].

Упровадження цього методу вимагає від держави значного підвищення фінансування соціальної сфери, оскільки пропонує перенести весь ступінь соціальної відповідальності з усіх учасників процесу управління соціальними ризиками (недержавні організації, страхові установи, приватні підприємці, громадяни), ставлячи її тільки в розряд відповідальності держави. У сучасних реаліях розвитку українського суспільства використання цього методу не вирішить питання мінімізації соціальних ризиків та призведе до появи нових загроз і суперечностей у суспільстві [3].

Цей метод ґрунтується на використанні в управлінні соціальними ризиками принципів соціального партнерства, що дозволить залучити до процесу мінімізації соціальних ризиків усі рівні державного й муніципального управління, а також громади. При впровадженні методу компенсації ризику основою прийняття управлінських рішень є заходи із запобігання соціальним ризикам завдяки ретельному стратегічному плануванню, прогнозуванню, створенню сценаріїв розвитку, моніторингу, впровадженню системи резервів та активному використанню інновацій. Цей метод, на думку автора, є достатньо привабливим для управління соціальними ризиками, оскільки лише дієва Стратегія управління соціальними ризиками, що враховуватиме всі внутрішні зміни в суспільстві та можливі наслідки впливу зовнішніх чинників, надасть змогу нівелювати соціальні ризики шляхом зниження їх до допустимого рівня, що сприятиме стабілізації рівня життя населення. Окрім компенсації, досить дієвим у сфері управління соціальними ризиками є метод передачі ризиків. Він дозволяє мінімізувати соціальні ризики шляхом передачі суб'єктом управління всіх можливих матеріальних наслідків настання соціальних ризиків іншому суб'єкту соціально-економічної діяльності (наприклад недержавним страховим компаніям, підприємству, приватному сектору), який у подальшому перебирає на себе відповідальність за забезпечення певних соціальних ризиків. Таким чином держава гарантує забезпечення захисту від соціальних ризиків, але

передає відповідальність за їх покриття і фінансове забезпечення на приватний сектор, регіональні та місцеві бюджети [5].

Отже, державна політика в сфері управління соціальними ризиками в своїй основі повинна базуватися на системному підході та стратегічному плануванні реформування соціальної сфери. Заходи державної політики щодо мінімізації соціальних ризиків з урахуванням компетентного управління мають створити умови для досягнення рівноваги між ступенем економічного розвитку та рівнем добробуту окремого члена суспільства. Впровадження ефективних методів управління соціальними ризиками є одним із головних пріоритетів формування та реалізації дієвої державної соціальної політики. На основі аналізу підходів до сучасних методів ризик-менеджменту з точки зору науки державного управління з'ясовано, що в сучасній системі державного управління використовують різні методи боротьби з ризиками. Існуючі наукові методи можна класифікувати залежно від способу їх впливу. Упровадження зазначеного методу позитивно вплине на соціально-економічну стабільність в українському суспільстві за рахунок упровадження превентивних заходів на основі стратегічного управління.

Список використаних джерел:

1. Борецька Н.П. Механізми управління ризиками у сфері охорони праці. Економіка промисловості. 2007. № 4. С. 164–167.
2. Дегтяр О.А., Бекетова А.Н., Непомнящий О.М. Напрями вдосконалення засобів управління соціальним ризиком. Вісник НУЦЗУ. Серія: Державне управління. 2017. Вип. 1(6). URL: <https://zenodo.org/record/996199/files/3.pdf> (дата звернення: 10.04.2023).
3. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні : аналіт. доп. / О.О. Кочемировська, О.М. Пищуліна. Київ : НІСД, 2012. 88 с.
4. Рудніцька Р., Сидорчук О. Сутність і зміст механізмів державного управління та принципів їх функціонування. Публічне управління: теорія та практика. 2014. Вип. 4. С. 50–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pubupr_2014_4_10 (дата звернення: 10.04.2023).
5. Чикуркова А.Д. Міжнародний досвід оцінки ефективності публічного управління. Наука і освіта в інтелектуально-інноваційному розвитку суспільства»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (16-17 травня 2019 року). Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2019. С. 205-207.